

31. KALİTE KONGRESİ “RİSKİN ÖTESİ: BİLİM, SEKTÖR VE TOPLUMDA ADALET”

AÇILIŞ KONUŞMASI

ORHAN TURAN - TÜSİAD YÖNETİM KURULU BAŞKANI

22 Kasım 2021

Sayın KalDer Yönetim Kurulu Başkanı, Değerli Katılımcılar, Değerli Basın Mensupları,

Sizleri, şahsım ve TÜSİAD Yönetim Kurulu adına sevgi ve saygıyla selamlıyorum. “Riskin Ötesi: Bilim, Sektör ve Toplumda Adalet” temasıyla otuz birinci kez düzenlenen Kalite Kongresi’nde sizlerle birlikte olmaktan mutluluk duyuyorum.

Tüm dünya ekonomik ve politik açıdan türbülanslı bir dönemden geçiyor. Böyle dönemlerde eğilimlere yön vermek, değişen koşulların getirdiği fırsatları yakalamak, derinleşen eşitsizliklere çözüm bulmak şüphesiz ki hiç kolay değil.

Çok yakın geçmişte seyrek olarak karşımıza çıkan birçok sorun, küresel risk mozağinin artık kalıcı bir parçası haline geldi. Bugünkü Kongre’nin temasını bu açıdan baktığımda oldukça önemli buluyorum. Çünkü çıkışın anahtarı “riskin ötesini” görebilmekte. Bunu nasıl başaracağımızın yanıtını ise ancak küresel sorunlarımızın boyutunu ve etkilerini yeterince analiz ettiğimizde bulabiliriz.

Küresel refah ortamı, özellikle geride bıraktığımız beş yıl içinde ekonomik ve toplumsal açıdan derin kırılmalar yaşadı, yaşamaya da devam ediyor. Dünya ekonomisinde yavaşlama giderek belirginleşiyor. IMF’nin geçen ay güncellenen tahminlerine göre geçen sene yüzde 6 olan büyümenin bu sene yüzde 3,2’ye, önümüzdeki sene ise yüzde 2,7’ye gerilemesi bekleniyor. Rusya-Ukrayna savaşının enerji, gıda ve genel olarak hammadde fiyatları üzerindeki baskısı dünyada enflasyonist ortamı körüklüyor.

Pandeminin küresel tedarik zincirleri üzerindeki olumsuz etkisini hala hissediyoruz. Arz kısıtları özellikle Çin’de devam etmekte. Yanı başımızda Avrupa tahmin edilenden daha uzun bir enerji krizi ve arz şokuna maruz kalabilir.

Enflasyonist ortamla birlikte sıkılaştıran para politikaları küresel ekonomik aktiviteyi de yavaşlatıyor.

Global ekonominin mevcut gidişatının Türkiye perspektifinden baktığımızda destekleyici değil aksine sınıyıcı olduğunu görebiliyoruz. Küresel finansal koşulların sıkılaşması ve dünya ekonomisindeki yavaşlama, aralarında Türkiye’nin de bulunduğu birçok gelişmekte olan ülke ekonomisini zorluyor. İthalat faturası artarken, ihracat yavaşlıyor.

Enerji maliyetindeki artış TL'deki değer kaybı ile birleştiğinde ekonomiye yük bindiriyor. Bu değer kaybı makroekonomik dengeleri bozarken ihracatın rekabet gücüne katkısının önüne geçiyor.

Son 4-5 yıldır bozulmakta olan enflasyon dinamikleri ve varılan yüksek enflasyon seviyeleri fiyatlama davranışlarını da bozarken, şirketler kesimi ve hane halkları açısından maalesef belirsizlik, öngörülemezlik, toplumsal refah kaybı, bozulan kaynak tahsisi ve ilave maliyet yaratıyor.

Azalan kredi arzı, düşen dış talep ve yavaşlayan iç talep, büyüme dinamiklerini zorlaştırıyor.

Küresel rekabet gücümüzü artırmak, mevcut potansiyelimizi ortaya koyarak hem toplumsal hem de ekonomik refah düzeyimizi yükseltmek için politika tasarımı bu süreçleri mutlaka göz önünde bulundurmalıyız.

Değerli Konuklar,

Mevcut zorlu tablo fırsatları görmemize engel olmamalı. Belirsizlik ortamından çıkışta, sürdürülebilir dönüşümü bütüncül politikalarla çıpa olarak belirlediğimiz noktada; yatırım, istihdam, rekabet gücü, ekonomik istikrar ve refah boyutunda ilerleme mümkün.

Bugünün ekonomisinin yüksek katma değerli üretim üzerine kurulu olduğu açıktır. Verimlilik artışı ve yüksek katma değer yaratmak için bilimsel ve teknolojik ilerlemeyi yakalayabilmek önemli.

Sürdürülebilir dönüşümün anahtarı küresel ve tüm sektörleri içinde barındıran bütünsel bir işbirliğinden geçiyor. Sürdürülebilirliğin yolu da yeşil ve dijital dönüşümü merkeze alan bir kalkınma yaklaşımının tüm paydaşlar tarafından benimsenmesinden geçiyor.

Tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de sürdürülebilirlik dönüşümünün çevre ve doğal kaynakların korunması hedefi üzerine kurulmasının yanı sıra bu dönüşümün makroekonomik bir perspektiften de ele alınması gerekiyor. Yeşil dönüşümün sürdürülebilir kalkınma modeli üzerine inşa edilmesi şart.

Yeşil dönüşüm hedefleri ülkeler ve bölgeler arasındaki rekabeti yeniden yapılandırıyor. Jeopolitik önemi gereği Türkiye bu rekabet ekosisteminin önemli bir oyuncusu olma potansiyeline sahip. Özellikle Avrupa Yeşil Mutabakatı'nın kilometre taşları olarak sayabileceğimiz sınırdan karbon düzenleme mekanizması, dögüsel ekonomi, sürdürülebilir tarım, enerji verimliliği, sürdürülebilir mobilite gibi alanlarda iç politikalarımızın uyumlaştırılması, bu sürecin hızlanması açısından kritik önemde.

Geçtiğimiz hafta Mısır'da gerçekleşen COP27, dünyada jeopolitik ve jeoekonomik risklerin iklim politikalarını etkilediği bir ortamda yapıldı.

İklim diplomasisi, Rusya-Ukrayna savaşı ile tetiklenen enerji ve gıda krizlerinin gölgesinde zorlu bir sınavdan geçiyor. Savaşın başlamasının ardından doğal gaz arzında yaşanan sıkıntılar ve artan fiyatlar nedeniyle Avrupa enerji santrallerinde kömür kullanımı bir önceki yılın aynı dönemine göre %51 oranında arttı¹.

Yenilebilir enerji kaynaklarının enerji portföyündeki payı teknolojilerdeki ilerlemelere rağmen istenen seviyelere henüz gelememi. Tüm bunlar, mevcut net sıfır politikalarından taviz mi verileceği sorularını COP27 konferansının hemen öncesinde gündeme getirmişti. Konferans, iklim değişikliğinin etkilerine en fazla maruz kalan ülkelerin kayıp ve hasarının giderilmesi açısından bir açılım yaratmakla birlikte; 1,5 derece hedefinin tutturulması ve COP26'nın kömürü "aşamalı olarak azaltma" taahhüdünü bir adım öteye taşıma gibi, emisyonların azaltılması bağlamında güçlü iradeyi uluslararası seviyede ortaya koymadı.

Konferans çıktılarında da vurgulandığı üzere iklim değişikliği ile mücadelede düşük emisyonlu ve iklime dirençli kalkınmaya geçiş yönünde ulusal düzeydeki çabalar kritik önem kazanıyor.

Bu çerçevede, dijital dönüşümün yeşil dönüşüme sağladığı fırsatları en etkin şekilde kullanmalıyız. Dijital teknolojiler üretim yöntemlerini, tüketim kalıplarını, çalışma biçimlerini, endüstriyel ilişkileri hızla değiştiriyor ve dönüştürüyor.

Yeşil ve dijitalin uyum içinde yürütüldüğü ikiz dönüşüm süreci kaynaklarımızın en verimli şekilde kullanılması ve yaratılan katma değer artırılması açısından kıymetli katkı sağlıyor. Yaygınlaşan yeni teknolojiler sürdürülebilirlik ekseninden şekillenen küresel rekabete ve jeoekonomik stratejilere hizmet ediyor. Biz de TÜSİAD olarak ikiz dönüşüm konusunda iş dünyamıza rehberlik edecek çalışmaları yoğun şekilde sürdürüyoruz.

Değerli Konuklar,

Gerek yeşil gerekse dijital dönüşümün sağlanması için en önemli unsur ise nitelikli insan kaynağı. Toplumun ve işgücünün dijital ve yeşil dönüşüme adaptasyonuna yönelik atılacak her adım uzun vadeli kalkınmanın olmazsa olmazı. Dijital dönüşüm ile birlikte blok zincir hukukçusu, insan-makine takım

¹ <https://www.bloomberg.com/news/articles/2022-03-11/europe-ramps-up-coal-burning-with-natural-gas-out-of-favor>

yöneticisi, dijital rehabilitasyon danışmanı gibi 5 yıl öncesinde hiç duymadığımız mesleklerde bugün istihdam yaratılıyor. Yakın gelecekte pek çok yeni meslek zikredilecek. Bir yanda iş yapma biçimleri hızla dönüşürken, diğer yanda nitelikler ve ihtiyaçlar arasındaki uyumsuzluk da artıyor. Vakit kaybetmeden istihdam odaklı bütüncül politikalar ve mekanizmalar geliştirmeli, mevcut işgücünün becerilerine kesintisiz yatırım yapmalı ve bunu yaşam boyu süren bir yatırım haline getirmeliyiz.

Daha da önceden başlayarak; ana okulundan itibaren kaliteli eğitime erişimde fırsat eşitliğini güvenceye almalıyız. İnsanımızın yaratıcılığını, özgür ve bilimsel düşüncesini, dijital ve sosyo duygusal becerilerini güçlendiren bir eğitimden bahsediyoruz.

Biliyoruz ki bir toplumda farklı eşitsizlik türleri genelde iç içe geçer ve çoğu kez birbirini besler. Gelir eşitsizliği kaliteli eğitime erişimde sorun çıkartır, eğitim farklılıkları işgücü piyasasına yansır, toplumsal cinsiyet eşitsizliği tabloyu kötüleştirir ve eşitsizlikler tekrar büyür. Adil ve eşitlikçi bir topluma doğru; nitelikli eğitim, nitelikli istihdam, dengeli bölgesel kalkınma ve gelir adaletine yönelik etkili politikaların büyük önemi var.

Değerli Konuklar,

Kalkınma, tüm paydaşlara uzun vadeli değer yaratmayı ve sosyal ve çevresel boyutlarla toplum refahına katkı sağlamayı hedefleyen bir anlayışla mümkün olabilir. Bu “yeni anlayışın” temelini ise geçen yıl yayınladığımız “Yeni Bir Anlayışla Geleceği İnşa” çalışmamızda da vurguladığımız gibi üç unsur, yani insan, bilim ve kurumlar oluşturuyor.

Önceliğimiz, insanımızın yetkinliklerini geliştirmek, bilimi ve teknolojik gelişmeyi esas almak ve ekonomiden hukuka ve demokrasiye kadar tüm alanlarda güvenilir ve kapsayıcı kurum ve kuralları hayata geçirmek olmalı.

100. Yılımıza girerken, akıl, bilim, hukuk ve özgürlük üzerine inşa edilmiş Cumhuriyet değerleri ışığında hedefimiz; gelişmiş, saygın, adil ve çevreci bir Türkiye’dir. Bugünün teması ile de çok iyi örtüştüğünü düşündüğüm bu vizyonun bizi hedeflerimize ulaştıracağına inanıyorum.

Kalder’e bu değerli etkinliğin hayata geçmesini sağladığı için teşekkür ediyorum, Kongre’nin hepimize ilham vermesini ümit ediyorum.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum.